

УДК 378.147:331.101.262:330.341.1

Вероніка КРАВЕЦЬ, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Наталія РІЗНИК, канд. екон. наук, доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЦИФРОВА ОСВІТА І РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Veronica KRAVETS, higher education applicant

Scientific supervisor: Nataliya RIZNYK, Ph.D. in Economics, Assoc. Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

DIGITAL EDUCATION AND THE DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL IN AN INNOVATIVE ECONOMY

Цифрова освіта відіграє ключову роль у формуванні людського капіталу у сучасних умовах переходу до інноваційної економіки. Людський капітал — це ресурс, що визначає інноваційний потенціал і конкурентоспроможність держави, основою якої є здобуття цифрових компетентностей, безперервне навчання та адаптація до нових технологій. З огляду на цифровізацію та роль технологій у побудові майбутнього, така трансформація набуває особливо важливого значення для України.

Цифровізація — ключовий чинник підвищення якості людського капіталу. Вона змінює характер праці, запити ринку праці і потреби роботодавців, сприяючи виникненню нових форм зайнятості, таких як віддалена робота, фріланс, аутсорсинг [1]. Саме тому варто робити акцент на гнучкість, здатність до навчання, володіння ІТ-інструментами та готовність до частих змін. Водночас успішна цифрова трансформація підприємств і галузей потребує не лише технічних рішень, але й оновлення системи освіти, а саме: створення нових спеціальностей, модернізації навчальних програм, впровадження перепідготовки та підвищення цифрової грамотності працівників [1].

Перспективи цифрової трансформації значною мірою залежать від інституційних чинників, зокрема доступності інформаційних ресурсів, якості управління ними та рівня освітньої підготовки кадрів [2]. Для України ці аспекти є особливо важливими, адже процеси цифрової трансформації потребують комплексної підтримки інфраструктури та освіти, що дає змогу максимально розкрити наявний потенціал людського капіталу.

Українські університети мають стати провідними гравцями у формуванні людського капіталу, здатного працювати в умовах цифрової економіки. Дослідження наголошують на необхідності створення «екосистеми 4.0», яка являє собою поєднання фізичного й цифрового середовища, впровадження інновацій, підтримку технологічної й освітньої інфраструктури, що відповідає міжнародним трендам [3]. У свою чергу, «Університет 4.0» має поєднувати фізичне середовище університету з цифровим, а саме: забезпечити інтерактивну взаємодію учасників навчального процесу, оптимізувати внутрішні процеси університету та змінити парадигму навчання згідно з глобальними технологічними трендами [3]. Проте реалізація таких моделей ускладнюється низкою бар'єрів, серед яких недостатнє цифрове оснащення, недостатній рівень цифрової грамотності. Це може стримувати повноцінну реалізацію цифрових ініціатив.

Не менш значущим є формування цінностей цифрової освіти, які визначають здатність особистості жити та працювати в діджиталізованому середовищі. Дослідники

описують «цифрову людину» як особистість, яка повинна бути відкритою, мобільною, критично мислячою та адаптованою до змін [4]. У цьому контексті цифрова освіта постає не лише як інструмент отримання знань, а й як механізм формування нових моделей поведінки й професійної культури.

Особливої уваги заслуговує те, що цінність цифрової освіти підтверджується й державними ініціативами. Зокрема, стратегія Міністерства цифрової трансформації акцентує на підвищенні цифрової грамотності населення як важливому елементі розвитку людського капіталу [5]. Серед чотирьох стратегічних цілей на найближчі три роки визначено залучення 6 млн українців до програм розвитку цифрових навичок. Дані свідчать, що 53% українців мають цифрову грамотність нижче базового рівня, тоді як 47% громадян віком 18–70 років зацікавлені в опануванні цифрових навичок, що підтверджує необхідність державних інвестицій у підвищення компетентностей населення [5]. Для реалізації поставленої мети створено проєкт «Дія. Цифрова освіта», у межах якого на національній платформі вже доступно понад 45 освітніх серіалів, а протягом 2020 року портал відвідали понад 1,5 млн українців, із яких понад 440 тис. зареєструвалися на навчання [5]. Крім того, розбудовано мережу із 6000 хабів цифрової освіти по всій країні [5]. Такі кроки демонструють, що цифрова освіта розглядається державою як довгострокова інвестиція у розвиток людського капіталу.

Отже, цифрова освіта стає визначальним чинником розвитку людського капіталу в умовах інноваційної економіки. Вона не лише підтримує формування цифрових компетентностей, а й забезпечує умови для професійного зростання, адаптації до змін і включення у глобальні процеси. Інституційна підтримка, модернізація університетів і державні цифрові стратегії створюють підґрунтя для зміцнення інноваційного потенціалу України.

Література

1. Мельничук В. Е., Бояринова К. О. Цифровізація розвитку людського капіталу. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2023. № 25. С. 21–25.
2. Різник Н. М. Перспективи ефективного розвитку інформаційної економіки. *Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід*: матеріали XII міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль, 10-11 квіт., Тернопіль, 2019. С. 29–30.
3. Kalinichenko O. Digital transformation of higher educational establishments of Ukraine. *Herald of Kyiv National University of Trade and Economics*. 2021. Т. 140, № 6. С. 147–154.
4. Нікітенко В., Олексенко Р., Кивлюк О. Формування цінностей цифрової освіти і цифрової людини у діджиталізованому суспільстві. *Humanities Studies*. 2022. № 10. С. 53–63.
5. Іонан В. Е. Про людський капітал, конкурентоспроможність та Україну на карті світу. *Децентралізація в Україні*. URL: <https://decentralization.ua/news/13987> (дата звернення: 27.11.2025).